

Zamanaşımı

Yazan

Henri Decugis

Paris İstinaf Mahkemesi Avukatlarından, Mukayeseli Hukuk Cemiyeti Başkanı, Hukuk Doktoru.

Tercüme eden

Ferzan Arif Aras

Ankara İkinci Sulh Hukuk Yargıcı

Zamanaşımı sosyal önemi pek büyük olan bir hukukî müessesedir. Eskiler, ona insan cinsinin anasıdır derlerdi. 1803 Fransız Medenî Kanununun «zamanaşımaları» faslının gerekçesi bu müessesenin medenî hukuk müesseseleri içinde nizam için en lüzumlu olduğunu söyler. Şârihler de bu fikrin doğruluğunu tastik ederler. En eski şekli olan *Usucapion* (1), kelimenin hukukî anlamı ile fasılasız bir kullanma sonunda yani belli bir süre zarfında zilyetliğin devam ettirilmesiyle mülkiyetin iktisap şekillerinden biridir.

Bu halde, kanun fiilî zilyedi, meşru mal sahibi gibi tanır ve zilyetliği reffolunmuş eski malike karşı korur. Demek ki zamanaşımına meşhur atalar sözü pek yerinde olarak tatbik edilebilir: *vakıa, hakkı yaratır.*

İlk nazarda, gasıbı elinden malı zaptedilmiş bir kimseye karşı himaye ettiği için, zamanaşımı haksız ve cemiyet yararına aykırı gibi görünebilir. Böyle olmakla beraber hakikat öyle değildir ve bütün medenî cemiyetlerin mevzuatı, zamanaşımını sosyal nizam için faydalı hattâ elzem olarak kabul etmiştir. İnsanlığın ilk zamanlarında, filhakika mülkiyet ile zilyetlik birbirlerinden tefrik edilmiyordu. Halk oraya buraya dağılmıştı. Arazi genişti ve herkes mal edinmek üzere iktisap edebilirdi. Toprak ilk şâgile aitti amma, ancak işgal ettiği müddetçe mal sahibi sayılıyordu. Malikin hakkı terk ile kayboluyordu. Mülkiyet mefhumu, bilmeceburiye fiilî ve fasılasız zilyetlik mefumu ile karışıyordu. Mülkiyet hakkının, maddî bir vakıa olan işgal fiilinden çıktığı söylenebilir.

(1) Roma hukukunda uzun zaman elinde bulundurmakla mal ihrazı.

Böyle olmakla beraber zamanla, toprağın veya menkullerin müşahhas zilyetliğinden farklı olarak mücerret ve cismanî olmayan bir mülkiyet mefhumu ortaya çıkmıştır. Bu fikre gelebilmek için, cedlerimiz zihinlerine yerleşmiş olan gözle görünür ve müşahhas vakıfalar üzerinde muhakeme yürütmek usulüne dayanan zihin alışıklıklarından vazgeçmek lâzım geldi. Bu hukukî mefhumun zihinlere girebilmesi ve örf tarafından tanınması ve daha sonra yazılı hukuka tekabülü için birçok yüzyılların geçmesi gerekti.

Zamanaşımının, bu zihnî tekâmülün bitmesinden evvel doğamayacağını kabul etmek icap eder. Demek ki zamanaşımı kelimenin tam manasile iptidai bir müessese değildir. Mevcudiyeti için, ferdi mülkiyeti tanıyan ve bu mülkiyetin hukukî muameleler ile tadili imkânını kabul eden oldukça ilerlemiş bir medeniyet seviyesi lâzımdır.

*

**

Umumiyetle *Oniki levha kanunu* zamanaşımını bahis konusu eden en eski teşriî vesika olarak kabul edilir.

Bu fikir doğru değildir ve hattâ hakikattan çok uzaktır. İktisabî zamanaşımına, çok daha eski olan, Hamurabının Babil kanununda, yani Romalıların iptidai ve fakir bir halde ziraat ve köy hayatı yaşadıkları *Oniki levha kanunu* devrinden çok daha fazla zengin ve bilhassa kudretli bir medeniyeti işaret eden zamanlarda rastlanır.

Filhakika Hamurabi kanunu, *Oniki levha kanunundan*, oniki yüzyıldan fazla bir zaman daha evveldir. Halbuki 30 uncu maddesine göre, «şayet subay veya silâh adamı, işine gittiğinden beri, tarla, bahçe, ve evini terk ve ihmal etmiş ve eğer işi üç sene sürmüş ise, geldiği zaman tarla, bahçe ve evini isterse, diğeri bunları geri vermeyecektir; bunlara bakmış ve idare etmiş olan işletmekte devam edecektir.»

Zamanımıza kadar intikal etmiş olan bu en eski kanun, hakikî mal sahibinin malını üç seneden fazla terk ve ihmal etmesi mucip sebeplerine dayanarak zilyetlikten mahrumiyetini kabul etmektedir.

31 inci madde: «Şayet o, yalnız bir sene işletmeden bırakır ve sonra geri gelirse, diğeri ona tarla, bahçe ve evini geri verecektir ve bizzat o, idareyi yeniden ele alacaktır» hükmünü ilâve eder.

Böyle olmakla beraber, Hamurabi, terkin bir seneden fazla ve üç seneden az olduğu hallerde ne olacağını söylemeyi ihmal etmiştir.

Bu medeniyet, Romalıların *Oniki levha kanunu* zamanındaki medeniyetlerinden bariz bir surette daha müterakki idi. Bu devirde bir gayrimenkul sahibi malını karısına veya kızına veya bir borcu ödemek kasdı ile alacaklısına yazı ile devredebilirdi (Madde 39). Yine bu devirde, tarlasını ekmek için kendisine buğday veya tohum vermiş olan kimse leyhine tarla üzerine ipotek tesis edebilirdi. Hamurabi kanununun, başlangıçtaki Asurî hukuku ile ilgili olmadığını da ilâve edelim (2). Her halde bu kanun Hamurabi kaidesinden daha eski Asurî örf ve âdetlerinin tedvinidir. Kanunun gerekçesini teşkil eden başlangıçta, bu kudretli hükümdar ne sebepten bir kanun yazdırdığını büyük kelimelerle izah ederken, kendisini Allah tarafından, kanun yapmakla değil, fakat «memlekete hukuku öğretmekle» tavzif edilmiş olduğunu söyler.

Bu, esasen umumî kaidedir. Başlangıçta yazılı kanun, hukuku yarattığını iddia etmez. Yalnız hakkı tesbit etmekle iktifa eder ve otoritesini, istinat ettiği esasen mevcut olan âdetin kuvvetinden istihsal eder. Esasen zamanışımının ilk kaynağının kanuncuların, gayubeti sırasında tarlasını bakımsız bırakan ihmalkâr malsahibini mülkünü, toprağını hiçbir hakkı olmaksızın şahsen işletmek için eline geçirmiş olan kimseye vermek suretiyle, cezalandırma arzusunda olduğunu söylemek biraz zor olur. Hakikatte, iktisabî zamanışımının baş faidesi, herkesin gözü önünde ve malûmatı ile malına zilyet olan malikin, muntazaman bir mülkiyet vesikası göstermesi imkânsız olan hallerde, mülkiyet hukukunu kuvvetlendirmektir. Yazının malûm olmadığı veya pek az kullanıldığı devirlerde, mülkiyetin nakli komşulardan seçilmiş şahitler huzurile yapılırdı; bu işlemler onların hâfızalarına tevdi edilirdi. Birkaç sene sonra pek tabii bu şahitler yok oluyorlardı ve hakkın delili tamamen kayboluyordu. Herkesin görebileceği şekilde hudutları belli ve din korkusunun himayesinde, bir gayrimenkule fasılasız, nizasız ve alenî bir surette zilyet olmak, mecburî olarak en emin mülkiyet delili sayılıyordu. Sosyal nizamın menfaati ve vatandaşların rahatı bakımından, kanunların hakları, bütün komşuların bildiği ve nizasız bir zilyetlikle yani herkesin gözleri önünde olan maddî bir vakıa ile teyit edilmiş iyi niyet sahibi zilyedleri korumak lâzımdı.

(2) Sir James Frazer'e göre, Hamurabi kanunu pek muhtemel olarak, hiç olmazsa kısmen olsun Babilonyada Samüilerden evvel gelmiş olan, Sumerlilerin örf ve âdetlerine istinat ediyordu. An'nenin uzun zamandanberi himaye ettiği bu âdetlere, hükümdarlar ve yargıçlar hürmet ediyor ve müeyyidelelerini tatbik ediyorlardı (Folk-lore in the Old Testament, S. 352).

Böylelikle iktisabî zamanaşımının, mülkiyet hakkının inkârı ve gaspların hâmisi olmaktan çok uzak ve hakikatta asıl mal sahibinin hakkının en emin teminatı olduğu görülür. Eğer mal sahibi hakkını tam ve ciddi bir surette ispata mecbur tutulursa, yalnız kendisinin usulü dairesinde iktisap ettiğini değil, aynı zamanda hakikaten mal sahibi olan birisinden malı devraldığını ve onun seleflerinin de hakiki mâlikler olduklarını ispat etmelidir. Böylece geçmişe doğru giderken, şimdi zilyedin artık delil gösteremeyeceği bir an pek tabii gelecektir. İktisabî zamanaşımının veya *usucapion*'nun mevcüdiyeti ile bütün bu müşküller ortadan kalkmaktadır. Malsahibi himaye edilmiştir. Onun yalnız kendisinin ve seleflerinin, kanunun tayin ettiği sene miktarınca nizasız ve alenî zilyet olduklarını ispat etmesi kâfidir, başkaca her türlü delilden muaftır.

Zamanaşımının faydaları o kadar fazladır ki, bazı kötü niyet sahibi kimselere temin ettiği, hakkaniyete uymıyan neticelerle, kıymeti ölçülemez. Klasik Roma hukukçuları, her zamanki doğru görüşleriyle, iktisabî zamanaşımı veya *usucapion*'nu bu mantıkî sebeple izah ederler. *Dijeste* göre kanun zamanaşımını âmnenin menfaatine olarak mal sahiplerinin sıfatlarındaki tereddüdü izale için ihdas etmiştir. «*Bono publico usucapio introducta est, ne scillicet quaromdam, rerum diu et fere semper incerta dominia essent, cum sufficeret dominis ad inquirendas res suas statuti temporis spatium.*» (I. Dig., de usurp. et usuc. XLI, 3; G. II, 44).

İyi niyetli bir borçlu borcunu ödeyip kurtulduktan sonra makbuzu veya borcun itfasını ispat eder belgeyi kaybettikten sonra zamanaşımına dayanması aynı mahiyettedir.

Çok ilerlemiş cemiyetlerde, mükemmelleştirilmiş tapu sicillerinin (Avustralyada Act Torrens, 1872 Prusya kanunu, Fransız sömürge kanunları ilh..) kullanılması sayesinde tatbikatta iktisabî zamanaşımının faydası kalmamıştır. Mülkiyet, Devletin tuttuğu tapu siciline yapılan kayıtlarla ispat edilmektedir. Resmî ipotek sicilleri de aynı surette ipotekli alacaklıların haklarını ispat eder ve ipotek dâvalarında zamanaşımının mevzuu kalmamıştır.

**

Toprağın klan veya kabilenin âzalarına müştereken ait olduğu devirde pek muhtemel olarak iktisabî zamanaşımı, evvelâ ferden iktisabî mümkün olan menkullere tatbik edilmiştir. Bilâhara gayri-menkullere de teşmil edilmiştir. Romalılarda, hakikî mal sahibin-

den bir *res mancipi*'yi almış veya tesellüm etmiş olan iyi niyet sahibi zilyed, zamanaşımı ile korunuyordu. Bu kavim ziraatçı ve köylü olduğu için *res mancipi*'lere bilhassa kıymet veriyordu (*res mancipi*'ler italik toprakta bulunan araziler ve şehir ve köylerde bulunan gayrimenkuller ve bu gayrimenkuller üzerindeki irtifak hakları, esirler ve ağır hizmet veya komşu hayvanları, atlar, öküzler, eşekler veya katırlardı).

Oniki levha kanunu zamanında bir *res mancipi*'nin zilyedi, gayrimenkullerde iki sene sonunda ve menkullerde bir sene sonunda, sanki *mancipatio*'nun kanunî usullerile iktisap etmiş gibi, o mala sahip oluyordu. *Mancipi* veya *nec mancipi* olan bir şeyi hakiki mal sahibinden iktisap eden iyi niyetli zilyedi de, zamanaşımı koruyordu.

Romada ve daha başka memleketlerde zamanaşımı süreleri muvazi bir surette, evvelâ çok kısa olarak başlamış, sonra daima uzayarak gitmiş ve bilâhara tekrar kısalmak suretile, diğer bir çok hukuk müesseselerinde olduğu gibi bir rakkas hareketi çizdiğini müşahede etmek mümkündür.

Eski Hind kanunları evvelâ on sene, sonra yirmi sene ve daha sonra otuz sene ve hattâ daha fazla olan bir zamanaşımı ihdas etmişti (3). *Naeada* institütleri gibi, en yeni Brahman kanunlarına göre zilyedlik babadan oğula üç nesil intikal ettiği takdirde herhangi bir tasarruf vesikasına muadildir (4).

Romada, *Oniki levha kanununun* menkul mallar için bir sene ve gayrimenkul mallar için iki sene süren bir zilyedlik ihdas ettiğini yukarıda görmüştük. Fakat klasik devirde *pretoryen* hukukunun bu süreleri uzattığını ve yavaş yavaş ilk zamanlardaki *usucapion*'na tevafuk eden on, yirmi ve otuz senelik zamanaşımaları ihdas ettiğini görürüz. *Res mancipi* ile *nec mancipi* arasındaki tefriki kaldıran Jüstinien hukuku zamanında bu zamanaşımaları eski *usucapion*'u tamamen yok etmiştir. 424 senesinde büyük *Théodose*, Gal memleketine üçüncü *Valentinien*'nin soktuğu, senetsiz ve kötü niyetli zilyetler hakkında otuz senelik zamanaşımı ihdas etmiştir.

İmparatorluğun sonuna doğru Romalılar otuz senelik zamanaşımına girmiyen haklar için kırk senelik ve kilise leyhine yüz senelik bir zamanaşımı kullanıyorlardı.

Buna benzer bir tekâmülün mevcudiyeti Germen milletlerinde de görülüyor. Başlangıçta zamanaşımının süresi çok kısa idi. Franklar

(3) Westermarck, adı geçen eser II. S. 41.

(4) R. Dareste, Les anciens codes brahmaniques, S. 6.

Gol'ü istilâ ettikleri zaman, henüz iptidai olan medeni hukuklarınca bir sene ve bir gün süren zilyedlik mülkiyete müncer oluyordu. Mevsimlerin temposuna istinat eden bu iktisap müddetinin izahı kolaydır. Ziraatçı ve toprağa yerleşmiş oldukları için *Viollet*'ye göre, bir kimsenin bir tarlayı bir sene ekmiş, mahsule bakmış ve almış olmasının, tarlanın mülkiyetini iktisap için tabii ve kâfi bir sıfat sayılıyordu (5).

Milattan sonra ilk yüzyıllardaki İsveç kanunlarına göre, toprağın zamanaşımı ile iktisabı için üç sene geçmesi, daha doğrusu üç mahsul alınması icap eder (*threnna halma*).

Eski Slavlarda da müddet üç sene ve altı hafta veya üç sene ve onsekiz hafta idi. Bütün Slav kanunlarında bulunan bu üç senelik süre, üç seneden bir ekin değiştirme şeklinde yapılan ziraat usulüne bağlı gibi görünmektedir. *Dareste*'in işaret ettiğine göre eski Romada ekin değiştirme iki senede bir yapıldığı için *usucapion* iki senede tamam oluyordu (6). Bu mefhum, Milattan 2000 sene evvel zilyedlikle iktisap usulünü, malsahibinin terk ettiği tarlayı fiilen ekmek ve işletmek vakıasına bağlayan, Hamurabi kanununun düşüncesine yaklaşmaktadır. Bir yere yerleşmiş milletlerde zamanaşımının uzatılmasının ilk âmilinin alışılmış olan iki veya üç senelik ekin değiştirme usulüne bağlı olduğu anlaşılmaktadır.

Orta zaman boyunca, ferdi mülkiyet daima gittikçe artan bir surette istikrar peyda etti. Cermenlerin kısa zamanaşımı yerine Bizansın 19 uncu yüzyıla kadar Avrupanın büyük bir kısmında devam etmiş olan uzun süreli zamanaşımaları kaim oldu. Fransada yalnız Brötanya Kutümü, Medeni kanunun neşrine kadar «haklı veya haksız, selefleri veya kendisi adına bir sene ve bir gün zilyed» olanlar lehine bir senelik eski gayrimenkul zamanaşımını muhafaza etmiştir. Brötanya Kutümüne göre zilyedin haklı ve iyi niyetli olmasına lüzum yoktur. Onaltıncı yüzyılda, *Loisel*'in örf institütlerinde: «kendilerinden evvelki imparatorların teşkilâtı esasiyelerine göre Kral büyük *Charles* ve oğlu *Louys*'nin fermanlarına nazaran, kilise aleyhine ancak kırk senelik zamanaşımı mevcuttur.»

«Kilise yaptığı yeni iktisaplarda lâiklerden fazla kayırlmıştır.»

(5) *Viollet*, Hist. du dr. civ. fr., S. 570.

(6) Üç senelik ekin değiştirme usulünü tamamlamak için bazı mntakalarda yapılmakta olan ilkbahar ve sonbahar ekinleri arasında bırakılan müddetin tamamlanması için, onsekiz haftanın, üç senelik süreye ilâve edilmesi izah edilebilir (Bak. Marc Bloch, Les Caractères originaux de l'histoire rurale française, fasıl II).

«Bağitlarının yapıldığı yıl ve gün içinde ellerinden bırakmaları ihtar olunmamış ise sonradan mecbur edilemezler. Otuz sene geçmekle tazminat ve yüz yıl geçmekle de amortisman hakkı zamanlaşımına uğrar.»

Krala karşı zamanlaşımı olması için yüz sene geçmelidir, zira halk arasında dendiği gibi: kim ki kralın kazını yer, yüz sene sonra tüğünü geri verir.» «Yüz senelik zilyedlik senede bedeldir.» diyor.

Böyle olmakla beraber 1539 da birinci François'nın çıkarttığı bir emirname ile yüz sene zilyedlikle dahi Kral mülkünün zamanlaşımı ile iktisap edilemeyeceği beyan edilmiştir. Zamanlaşımının cereyan etmemesi esası ötedenberi zamanlaşımı ile iktisabı mümkün olmıyan âmme mallarına hasredilmiştir. Eski devrin sonuna kadar Fransada feodal vergiler de zamanlaşımına uğramazdı.

Normandiya örfü: «Kim ki bir tereke veya herhangi bir gayrimenkulden şahsen veya halefiyet sebeble, kırk sene muarazasız bir surette istifade ederse, hiçbir hakkı olmasa dahi, o malın mülkiyetini iktisap etmiş sayılır.»

«Her ne suretle olursa olsun Adalet önünde, kırk senelik zamanlaşımı, zilyed bu süre zarfında muarazasız bir surette istifade etmişse, senet mahiyetindedir; bu kaideden Kralın ve Kilisenin himaye hakları istisna edilmiştir. (Mad. 521)».

«Bütün şahsî davalar ve menkul davaları otuz sene geçmekle zamanlaşımına uğrar.» (Mad. 453) der.

Orléans örfüne göre: «Kilise ve hattâ ruhanî olmıyan cemaatlerin hak ve alacakları, otuz senelik zamanlaşımına tabi olmıyarak kırk seneliğe tabi tutulmak suretile himaye edilmiştir.»

«Bir iradın borçluları ve bunların varisleri ancak kırk senelik zamanlaşımından faydalanırlar.» (Mad. 261). (Bak. Pothier, Cout. d'Orleans).

*

**

Böyle olmakla beraber ondokuzuncu yüzyılda muhtelif memleketlerde, şurada ve burada, calibi dikkat bir hâdise meydana çıktı. Zamanlaşımı süresi, uzun yüzyıllarca medeniyetin ilerlemesile kattığı yolu aksi istikamette yapmaya başladı.

Birçok modern mevzuat, açıkça zamanlaşımı sürelerinin kısaltılmasına doğru meyletti.

İngilterede bu hareket bariz bir şekilde kendisini evvelâ, arazi alanında göstermeye başladı. 1879 danberi yürürlükte bulunan 1874 tarihli bir kanun (Real Property limitation Act), gayrimenkullere

müteallik olmak üzere evvelce mer'î olan bütün süreleri kısalttı. Eski yirmi senelik süreler oniki seneye indirildi. Temyiz kudreti olmıyanların faydalandıkları on senelik munzam müddet altı seneye irca olundu.

Müddetlerin içtimaî ile kırk seneye kadar çıkan sürelerin yekûnunun her halde otuz seneyi tecavüz edemeyeceği tesbit edildi

Fransada, 1803 tarihli Medenî Kanun, gerek iktisabi zamanasını ve gerekse dava hakkını düşüren zamanasının azamî müddetini otuz sene olarak azalttı. 2281 inci madde hükmünce kanunun yürürlüğe girdiği zaman başlamış olan ve eski mevzuata göre daha otuz sene geçmesi icab eden zamanasını yürürlükten itibaren bu otuz senelik süre zarfında tamam olacaktı.

Onsekizinci yüzyılın sonunda da, Devlete ve ruhanî cemaatlere ait gayrimenkullerin zamanasını ile iktibas için yine müddet kırk sene idi. O vakitler bu gibi mallar bugünkülerden çok fazla idi. Büyük ihtilâlin arifesinde, kilise bütün memleketin hemen hemen beşte birine, Devlet ve diğer âmme toplulukları da hemen hemen o kadar bir kısmına sahiptiler (7).

1803 den beri, umumî hukukta aynî ve şahsî dâvaların zamanasını süresi otuz sene olarak kaldı (Mad. 2262), fakat birçok müddetler de kabul olundu. Bunlardan bir kaç şunlardır: Devletin âmme hizmetleri dolayısıyla ika ettiği zarar sebebiyle tazminat dâvaları için iki senelik zamanasını kabul eden 1836 ve 1893 kanunları; şirketlerin butlanı dâvalarındaki otuz senelik zamanasını on seneye indiren 1893 kanunu ve bu süreyi beş seneye tenzil eden 1935 kararnamesi; sigorta mukavelelerinin tenkisi dâvalarında, otuz senelik süreyi, kara sigorta mukavelelerinden doğan bütün dâvaları, küçük mahçur ve diğer gayri mümeyyizler hakkında hiçbir munzam müddet tanımaksızın, iki seneye indiren 1930 kanunu; ticarî sebebi olmıyanları da dahil olmak üzere emre muharrer senetlerdeki zamanasını süresini beş seneye indiren 1935 kanunu; anonim şirket müdür ve murahhas âzaları aleyhine açılacak dâvalardaki otuz senelik süreyi üç seneye indiren (cezaî fiiller hariç) 1937 kararnamesi.

**

Muhtelif devirlerde zamanasının geçirdiği merhalelerin izahı mümkün müdür? İptidaî cemiyetlerde pek kısa olan zamanasını süreleri, yüz yıllar boyunca artarak gitmiş ve nihayet azalmıya başlamıştır. Bu yavaş ihtizazın sebeplerini anlamak pek kolay değildir.

(7) Taine, L'Ancien Régime, S. 18.

Calibi dikkat bir vakia evveleminde zihinlere çarpmaktadır: En uzun iktisabî zamanlaşmaları, Kral, Devlet, Kilise, ruhanî veya lâik cemaatler ve sermaye sahipleri gibi en nüfuzlu cemiyet mensupları leyhine konmuş olanlarıdır. Aksine olarak, halk, demokrasi ve müsavata doğru giden kuvvetlerin galebe çaldıkları devirlerde ise gerek iktisabî ve gerekse dâva hakkını düşüren zamanlaşımının süreleri halk leyhine olarak kısalmaktadır.

Hakikate en yakın hal tarzı şudur. Bu büyük hukuk müessesesinin geçirdiği devreler, bilhassa bütün sosyal tarih boyunca çatışmakta olan ferdin hakkı ile cemiyetin hakkı arasındaki ebedî anlaşmazlığın diğer bir safhasından ibarettir. Kanunların, ferdî mülkiyete ve alacaklıların şahsî haklarına (yani Kral ve sermaye sahipleri) senetsiz maliklere ve başkasının sermayesile çalışan borçlulara karşı bahşettiği himaye arttıkça veya eksildikçe, zamanlaşımı süresi de uzamış veya kısalmıştır.

Muhakkak ki başkaca mühim âmillerin müdahalesi de vardır. Bugünkü hayatın acele olan gidiş tarzı, çok uzun zamanlaşımına bağlı hakların kararsızlığı ile kolayca telif olunamamaktadır. Birçok kimselerin, yani cemiyetin menfaati, ihmalkâr malsahipleri veya alacaklılar zararına da olsa, fiilî vaziyetlerin sağlamlaşması için zamanlaşımı sürelerinin kısalmasını icab ettirmektedir. Nihayet, tapu sicilli, ipotekler sicilli, her türlü menkul hakların teşçili imkânları, ticaret defterleri, noter kayıtları ve her türlü senetlerin saklanması için kasaların mevcudiyeti ile, ispat imkânının kolaylaşması medenî milletlerin, eski zamanlardaki uzun zamanlaşımını faidesiz kılacak olan buldukları usullerdir. Bazı hallerde, yukarıda gördüğümüz gibi zamanlaşımı müessesesinin hiçbir faydası yoktur ve âmme nizamı için tamamen kalkmasında hiçbir tehlike mevcut değildir.